

Jyväskylän järjestöilta 2023

Aika: 5.10.2023 kello 17-19

Paikka: Kansalaistoiminnan keskus Matara, Matara-Sali

Paikalla yhteensä 49 osallistujaa:

- kaupungin työntekijöitä 5
- päättäjiä 10
- järjestöjen edustajia 34

Tilaisuuden avaus:

Viestintäjohtaja Emmi Palokangas avasi tilaisuuden ja toivotti kaikki tervetulleeksi.

Kaupunginhallituksen puheenjohtajan tervetulosanat

Caius Forsberg toivotti kaikki omasta puolestaan tervetulleeksi. Hän kertoi myös talouden sopeuttamistarpeesta ja korosti, että ajat ovat haastavat. Hän toivoi iltaan rakentavaa keskustelua.

Keski-Suomen Yhteisöjen Tuen tervetulosanat

KYT ry:n Tiina Sivonen kertoi kansalaistoiminnan arvosta. Vuonna 2022 47% suomalaisista teki vapaaehtoistyötä ja sen arvo on 3,2 miljardia euroa Suomessa. Jokainen vapaaehtoistoimintaan laitettu euroa tulee takaisin kuusinkertaisena. Tiina korosti, että järjestö- ja kansalaistoiminta on myös taloudellinen voimavara ja niillä on suuri hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen!

Talouden tasapainottamisen tämänhetkinen tilanne

Kaupungin talousjohtaja Vesa Voutilainen kertoi, että taloudellinen tilanne on heikentynyt viime kuukausina. Talous aiempina vuosina näyttänyt hyvältä, mutta se on johtunut pitkälti kertaluontoisista tuloista (esim. tilaomaisuuden myynnit, koronatuot). Taseeseen on niistä kertynyt edellisten vuosien ylijäämää noin 100 miljoonaa euroa, mutta kassaan ei ole jäänyt rahaa muilta osin alijäämäisen talouden kulujen kattamisen jälkeen.

Hyvinvointialuemuutos vaikuttaa talouteen merkittävästi ensi vuoden alusta lähtien, koska se tulee vaikuttamaan kaupungin peruspalvelujen valtionavustuksiin vähentävästi. Tämänhetkisen VM:n laskelman mukaan 29,2 miljoonaa leikataan lisää kaupungin valtionavustuksista hyvinvointialueiden rahoittamiseen aiempien leikkausten lisäksi. Vuoden 2025 alussa toteutuva TE-uudistus tulee laskelmien mukaan tuomaan myös taloudellista alijäämää tulevien vuosien aikana. Tämän vuoden keväällä kaupungin ensi vuoden 2024 käyttötalouden vajeeksi ennustettiin noin 40 miljoonaa, mutta nyt vaje on kasvanut 46 miljoonaksi. Kaupunginhallitus linjasi keväällä talousarvioketystä päättäessään, että kaupungin on taloustilanteen takia siirryttävä kohti kaupungin perustehtävää. Talousarviokehitys vuodelle 2024 päätettiin kaupunginhallituksessa 5.6.2023 ja samalla annettiin lauta- ja johtokunnille sekä jaostolle valmisteluohje.

Vesa nosti esille erilaisia toimenpide-ehdotuksia järjestöjen näkökulmasta, jotka ovat tulleet esiin keväällä toteutetuissa kyselyissä, asukasilloissa ja lautakuntien valmistelussa.

Konsernihallinto:

- Vapaaehtoistoiminnan osalta uudelleenjärjestelyt
- Fifty-sixty-joukkorahoituksen lakkautus
- Huhtasuon lähitalosta luopuminen

Lautakunnat:

- Avustusten vähentäminen
- Sepänkeskuksesta luopuminen

Kaupungilla on pohdittu, miten voisiko järjestöjen tukemista hoitaa jollain uudella mallilla. Voisiko tuki olla jollain tapaa vastikkeellista? Esimerkiksi järjestöt hoitamaan jotain kaupungin tehtäviä? Voisiko kaupungin toimintoja olla järjestöjen tiloissa.

Puheenvuoro synnytti paljon keskustelua, jossa korostettiin ennen kaikkea järjestötyön ennaltaehkäisevää roolia. Pohdittiin myös, ymmärretäänkö järjestöjen laaja työ varmasti. Vesa korosti, että näin isoihin valtionavustusten leikkauksiin ja säästötoimiin ei ole varmaan kukaan osannut varautua.

Pienryhmäkeskustelu:

Osallistujat jaettiin pienryhmiin, joissa keskustelua käytiin kahdesta teemasta:

1. Millaisia vaikutuksia talouden tasapainottamisella on asukkaiden ja järjestöjen näkökulmasta?
2. Mitä voimme tehdä yhteistyön kehittämiseksi tilojen osalta?

Yhteisen keskustelun koontia

Kohta 1: Millaisia vaikutuksia talouden tasapainottamisella on asukkaiden ja järjestöjen näkökulmasta.

Kaikki ryhmät nostivat esille, että asukkaiden hyvinvointi heikkenee, jos järjestöiltä leikataan, koska tällöin yhdistyksillä ei mahdollisuutta tehdä niin laajasti ennaltaehkäisevää työtä. Ylipäätään nähtiin, että leikkauksilla on eriarvoistava vaikutus. Huolena etenkin ikäihmiset, lähellä olevan harrastamisen väheneminen, vaikutukset mielenterveyteen ja nuoret sekä lapset.

Keskustelussa nostettiin esille, että yhdistyksille voi tulla paine supistaa toimintaa, kun avustuksista leikataan. Nostettiin myös esille, että toimintaa on hankala kehittää pitkäjänteisesti, koska tulevaisuus on haastava ja epävarma. Pohdittiin, voidaanko toimintaa ylipäätään jatkaa, jos ei ole sopivia tiloja tai niistä ei ole varaa maksaa.

Keskustelussa pohdittiin myös, onko kaupungilla tehty laajaa vaikuttavuusarviointeja siitä, millaisia seurauksia järjestöjen avustusten leikkaamisella on. Jos ei ole enää yhtä laajasti järjestöjen ennaltaehkäisevää toimintaa, voi se kasvattaa painetta kaupungin palveluihin.

Positiivisena nähtiin, että muutos voi tuoda tullessaan myös uudenlaisia yhteistyökuvioita ja toimintatapoja.

Talouden tasapainottamisella on suuri vaikutus yhteisöllisyyteen. Osallisuuden mahdollisuudet vähentyvät, kun järjestöiltä leikataan. Keskustelussa haluttiin nostaa esille, että osallisuus on yhteiskuntarauhan tae.

Kohta 2: Mitä voimme tehdä yhteistyön kehittämiseksi tilojen osalta?

Ensinnäkin keskustelussa toivottiin kaupungilta avoimuutta ja toivottiin esimerkiksi, että kumppanuussopimukset olisivat avoimia. Sopimusten osalta toivottiin pidempiaikaisia sopimuksia, jotta ne turvaisivat toiminnan pitkäjänteisen kehittämisen. Toivottiin tasavertaisuutta ja selkeyttä kaupungin toiminnalta. Avustuslinjauksilta kaivattiin selkeyttä ja että perusteet avustusten myöntämiseen olisivat avoimet ja selkeät. Jos kaupunki siirtyy siihen, että avustus vaatii jotain vastikkeellisuutta, tarvitaan selkeät määritelmät sen suhteen. Yhdenvertaisuus toimijoiden välillä nostettiin tärkeäksi prioriteetiksi. Toivottiin ettei hakuprosessi olisi liian byrokraattinen.

Järjestöt korostivat, että kumppanuudet tarvitsevat yhteiskehittämistä ja toivottiin, että järjestöt nähtäisiin kokonaisvaltaisina strategisina kumppaneina. Kumppanuus olisi muutakin kuin vain rahaa.

Keskustelussa nostettiin esille, että täysin ilmaiset tilat voisivat olla yhdistysten näkökulmasta parempi ratkaisu kuin pienet avustukset. Toisaalta nostettiin esiin, että tuki kaupungilta voi olla myös muuta kuin rahallista kuten esimerkiksi asiantuntija-apua hankesuunnitteluun. Toivottiin, että otettaisiin huomioon, että joillakin tilojen tarve on keskellä päivää, mikä tarkoittaa sitä, etteivät esimerkiksi koulujen tilat silloin ole hyödynnettävissä. Nostettiin esille, että jos Sepänkeskuksen toiminta lakkaa, tarvitaan sen tilalle joku vaihtoehto. Tilat lähellä ihmisiä tärkeitä, koska kaikki eivät voi liikkua kauas.

Järjestöjen tekemän hanketyön tuoma raha Jyväskylän alueelle tulee tunnistaa. Järjestöt tekevät innovatiivista työtä ja niillä on esimerkiksi työllisyshankkeiden osalta tärkeä rooli. Jyväskylän seudulla reilu 2000 yhdistystä, joista 90% vapaaehtoisia. Tulee ottaa huomioon, että kansalaistoiminta ja järjestöt ovat itseisarvo ja niitä tarvitaan. Sen takia myös pieniä avustuksia tarvitaan, jotta itseisarvollinen toiminta jatkuu.

Tiedotuksen rooli nousi myös vahvasti esille ja toivottiin, että kaupunki tiedottaisi selkeämmin, jos esimerkiksi avustusperiaatteet muuttuvat. Toivottiin myös, että tämän illan pohjalta esille nostetuista asioista viestitään.

Lisätietoja antaa:

Osallisuuskoordinaattori Matleena Kantola

p. 050 530 8698

matleena.kantola(at)jyvaskyla.fi

Muistion kirjoitti Sanna-Kaisa Huhtala Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry:stä.